

Bestuursverslag 2022

Het Nationaal Rampenfonds, doel en werkwijze

De stichting Het Nationaal Rampenfonds is opgericht op 9 juli 1935, als geïnstitutionaliseerde opvolger van het Nationaal Steuncomité Stormramp, dat ingesteld was naar aanleiding van de stormramp in Borculo in 1925.

Het Nationaal Rampenfonds heeft volgens artikel 2 van zijn statuten ten doel:

“door het werven van inkomsten, bij te (doen) dragen aan leniging van de noden ontstaan door rampen, die de bevolking van enig deel van het Koninkrijk der Nederlanden treffen en die van zodanige aard en omvang zijn, dat zij, naar het oordeel van het algemeen bestuur en na afstemming met de Rijksoverheid, als nationale rampen moeten worden beschouwd. Noden ontstaan door oorlog, oorlogsomstandigheden of groot molest vallen niet binnen deze doelstelling.”

De stichting verleent zelf geen feitelijke hulpverlening bij rampen. De bijeengebrachte gelden kunnen worden verstrekt aan rechtspersonen (waaronder maatschappelijke organisaties), die naar het oordeel van een ad hoc door de stichting ingestelde onafhankelijke beoordelingscommissie in staat zijn de noden ontstaan door nationale rampen te lenigen.

Activiteiten

Overstromingsramp in het zuiden van Nederland, in het bijzonder Limburg

In juli 2021 is het zuiden van Nederland, in het bijzonder de provincie Limburg, getroffen door een zware overstromingsramp. Door zware regenval zijn, evenals in delen van Duitsland en België, rivieren buiten hun oevers getreden, waardoor straten, huizen en andere gebouwen zijn ondergelopen. In ons land zijn er geen dodelijke slachtoffers gevallen, maar de ravage en schade als gevolg van de ramp waren in een aantal gevallen bijzonder ernstig. Nog steeds is een aantal bewoners niet naar hun woning kunnen terugkeren.

Onmiddellijk na de ramp is het NRF een inzamelingsactie begonnen ten behoeve van de getroffen en via het bekende rekeningnummer 777. Veel burgers en bedrijven hebben een donatie verricht waardoor het NRF in een paar weken tijd over 11,8 miljoen euro beschikte om de slachtoffers tegemoet te komen en steun te verlenen aan het herstel van de schade.

Langs drie lijnen is dit geld tot besteding gekomen resp. komt het tot besteding:

1. *De zwaarst getroffen van de overstromingsramp* hebben in 2021 van het NRF een solidariteitsgift van tweemaal € 1000 ontvangen als bijdrage (vrij te besteden) voor de leniging van de eerste nood. Met de belastingdienst is destijds overleg gevoerd om zeker te stellen dat deze gift buiten het schenkingsrecht valt. Voor de beoordeling van aanvragen voor solidariteitsgiften had het NRF de medewerking van de Limburgse gemeenten verkregen. In overleg met gemeenten is een laagdrempelige verzoekprocedure ingericht bij de Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BSGW). Na beoordeling van de verzoeken van de getroffen en door de gemeenten, en beoordeling van en besluitvorming over de aanvragen per gemeente door het NRF, heeft het BSGW de gehonoreerde betalingen van de solidariteitsgiften aan de verzoekers gedaan. Het NRF heeft een heroverwegingsprocedure ingericht voor getroffen en van wie het verzoek was afgewezen. Het

budget betrof: EUR 5.189.000 en dit is in 2021 volledig besteed. In 2022 is in 7 gevallen een uitkering van EUR 2.000 gedaan. Hierdoor komt het totaal bestede bedrag voor deze regeling uit op EUR 5.203.000.

2. *Getroffen maatschappelijke organisaties* (verenigingen en stichtingen op het terrein van zorg, cultuur, sport en maatschappelijk werk) wier gebouwen en bezittingen ernstige schade hadden ondervonden, konden bij het NRF een projectvoorstel indienen gericht op vergoeding van schade waarvoor de Wet tegemoetkoming schade bij rampen en verzekeringen geen uitkomst bood. Een beoordelingscommissie van het NRF beoordeelde de aanvragen en adviseerde het bestuur inzake het verlenen van tegemoetkomingen. Na goedkeuring door het bestuur werd aan de aanvragende organisatie een donatieovereenkomst aangeboden met voorwaarden inzake uitvoering en verantwoording van het project. Na ondertekening daarvan deed het NRF de betaling aan de aanvragende organisatie. Op de website van het NRF (www.nationaalrampenfonds.nl) is te zien aan welke projecten een uitkering is toegekend. Er kwamen ook enkele aanvragen binnen die gericht waren op preventie van een nieuwe calamiteit. De beoordelingscommissie oordeelde dat deze aanvragen buiten de door het NRF gestelde en gepubliceerde criteria vielen. In maart 2022 is daarop besloten dat maatschappelijke organisaties ook projectaanvragen kunnen indienen die zijn gericht op preventie van noden, zoals die zich als gevolg van de overstromingen hebben voorgedaan. De voorwaarden zijn hierop aangepast. In verband hiermee is de aanvraagtermijn voor projecten verlengd tot 1 juni 2022. In de maanden daaraanvolgend zijn voorwaardelijke toezeggingen gedaan geleid voor het resterende deel van de voor projecten beschikbare middelen. Totaal budget: EUR 3.640.163 (waarvan uitgekeerd per ultimo 2022: EUR 2.769.689).

De beoordelingscommissie heeft medio 2022 haar taken afgerond en bestond uit de volgende leden:

Tof Thissen, voorzitter

Laurens van Rossem

Petra Dassen-Housen

Henk Smid

Marja van Dieijen-Vissen

3. *Programma 'lokale fondsen' ten behoeve van 'schrijnende gevallen'*. Het NRF heeft 3 miljoen euro gereserveerd voor tegemoetkoming in de kosten van mensen die zwaar te lijden hebben gehad van de ramp en hun kosten deels niet vergoed krijgen uit anderen hoofde (verzekering of tegemoetkoming WTS), waardoor zij voor onoverkomelijke lasten zijn komen te staan. Aan de gemeenten is gevraagd medewerking te verlenen aan het identificeren van de schrijnende gevallen en gemotiveerd aanvragen bij het NRF in te dienen ten behoeve van gedupeerden wier situatie als 'schrijnend' valt te duiden. Het NRF heeft voor elke getroffen gemeente een budget vastgesteld ten behoeve van schrijnende gevallen. De meeste gemeenten hebben zich bereid verklaard een adviserende rol naar het NRF te vervullen. Vanuit alle gemeenten is gedurende 2022 het signaal gekomen dat de besteding van het budget vertraging heeft ondervonden en ondervindt van het onduidelijke WTS beleid van de rijksoverheid. Daarop is besloten om dit programma tot nadere besluitvorming open te houden. Het NRF is verantwoordelijk voor het doen van tegemoetkomingen aan getroffen en verricht aan hen ook de betaling. Begunstigden komen met het NRF overeen dat zij het ontvangen bedrag uitsluitend aanwenden voor herstel van schade en dat zij de uitgaven desgevraagd schriftelijk verantwoorden. Totaal budget: EUR 3.000.000 (waarvan uitgekeerd per ultimo 2022: EUR 1.377.051).

Vermogensbeheer

Een primaire en doorlopende activiteit is het beheer van het bestaande vermogen van het Nationaal Rampenfonds. Het doel is om minimaal het koopkrachtverlies te compenseren. Daartoe wordt het beleggingsbeleid gevolgd dat de volgende uitgangspunten kent: laag risico, maatschappelijk verantwoord, met spreiding over vastrentende en zakelijke waarden, liquiditeiten of deposito's. Vanwege de doelstelling van het fonds wordt het vermogen belegd in liquide beleggingen. Het beleid is vastgelegd in het beleggingsstatuut van het NRF.

	Minimum	Norm	Maximum	Werkelijk ultimo 2022
Vastrentende waarden	50% (*)	60%	70%	25,9%*
Zakelijke waarden	30%	40%	50%	48,2%
Liquiditeiten	0%	0%	20% (*)	25,9%

(*) In overleg met de beheerder wordt thans afgeweken van deze minimum/maximum grens. Dit te maken met de zeer lage vergoeding op vastrentende waarden waardoor kasgeld een goed alternatief vormt voor vastrentende waarden.

Na een zeer goed 2021, was 2022 een bijzonder slecht beursjaar. Het was ook een uitzonderlijk beursjaar omdat zowel aandelenmarkten als obligatiemarkten een enorme waardedaling doormaakte. Het is zeer ongebruikelijk dat een synchrone waardedaling op deze twee markten plaatsvindt. Na decennia van dalende rentestanden liep, mede als gevolg van de oorlog in de Oekraïne, de inflatie hard op. Dit was voor centrale banken wereldwijd aanleiding om haar (korte) rentetarieven sterk te verhogen. Ook de kapitaalmarktrente liep sterk op. Omdat de koersvorming van obligaties omgekeerd is aan de ontwikkeling van de rente, zorgt een rentestijging tot een koersdaling van obligaties. Parallel hieraan zorgde het oplopen van de rente voor een daling van aandelenmarkten. Dit had twee oorzaken: (1) Beleggers kregen met het oplopen van de risicovrije rente van centrale banken, na jaren van een negatieve rentevergoeding, een alternatief voor aandelenbeleggingen; (2) De netto contante waarde die beleggers toekennen aan de toekomstige kasstroom van bedrijven daalt als deze verdisconteerd moeten worden tegen een hogere rentevergoeding.

De MSCI Europe index daalde met -9,5% (in euro) en de Amerikaanse S&P500 index zelfs met -18,5% (dankzij de waardeinstijging van de USD bedroeg de daling in euro 'slechts' -13,2%). De MSCI Emerging Markets index daalde eveneens sterk (-14,9% in euro), hetgeen vooral werd veroorzaakt door de uiterst zwakke Chinese aandelenmarkten. De MSCI AC World index daalde met -13% (in euro).

De rente op tien jaar lopende Nederlandse staatsleningen bedroeg ultimo 2022 +2,91 (2021: -0,03%; 2020: -0,49%; 2019: -0,05%; 2018: 0,39%; 2017: 0,53% en 2016: 0,36%). De Barclays >1YR Dutch Government Bonds index daalde in 2022 maar liefst met -20,44%.

Het NRF heeft enkele jaren geleden met haar vermogensbeheerder afgesproken dat er (tijdelijk) mocht worden afgeweken van de strategische middelenverdeling ten aanzien van de beleggingen in vastrentende waarden. Doordat het reële rendement op obligaties heel lang zeer laag of zelfs negatief was, is destijds besloten om ene grotere allocatie in kasgeld aan te houden. De opgelopen rente heeft hierdoor niet geleid tot een koersdaling over deze middelen.

Het rendement op de beleggingsportefeuille bedroeg -10,3%, na alle kosten. Dit resultaat is in absolute zin teleurstellend, maar in relatieve zin op basis van het gehanteerde risicoprofiel en de koersdalingen op zowel de aandelen- als de obligatiemarkt, acceptabel.

Vooruitzichten

Hoewel de oorlog in de Oekraïne aanhoudt en de risico's van een economische recessie allerminst zijn verdwenen, zijn aandelenmarkten het nieuwe jaar voortvarend begonnen. Ook op de obligatiemarkt is sprake van een licht herstel waardoor de rente op 10 jaar lopende staatsleningen weer is gedaald. Het is echter voorbarig om aan te nemen dat de eerste weken van 2023 indicatief gaan zijn voor de rest van het jaar. De ontwikkeling op de kapitaalmarkt heeft geen directe invloed op de uitkeringen van het NRF voor de komende jaren. Om geen onnodige risico's te nemen, worden voldoende liquiditeiten aangehouden, zodat alle bestedingen die voortuitkomen uit de afhandeling van de overstroming in Limburg gevrijwaard zijn van waardeschommelingen.

Het bestuur stelt net als in eerdere jaren geen begroting voor het nieuwe kalenderjaar op. De begroting is geen stuurinstrument voor de beheersing van de NRF activiteiten.